

Spelmansstämman på Stenhammar blev en strålande succés.

Väckande hembygdsföredrag av prins Wilhelm.
Spelmän och sångare i flitig verksamhet.

PUBLIKREKORD.

Södermanlands spelmansförbunds jubileumsstämma vid Stenhammar på söndagen, gynnad av det mest idealiska och strålande väder, blev en verklig succés med publikrekord.

I den vackra Holmängen invid Stenhammar, kringfluten av vatten, voro festanordningarna smakfullt ordnade av Stenhammars gårdsfolk under förvaltare Ungers ledning. Där hade också högtalareaggregat anordnats av hr Gösta Andersson, Flen.

Stora människomassor började redan på förmiddagen anlända från länets olika delar, samt även från närgränsande län, till festplatsen, så att besökarnas antal säkerligen kunde uppskattas till närmare 7,000.

Förbundets ordförande, hr Ivar Hultström, välkomnade först med några varmhjärtade ord deltagarna, varvid han särskilt vände sig till prins Wilhelm, landshövding Sederholm, professor Kjellström m. fl. Så följde sång av Flens sångargille under köpman Alex Hammarins ledning. Därpå höll landshövdingen ett tal, vari han erinrade om att denna spelmansstämma var en jubileumsstämma. 10 år hade nämligen förflutit sedan förbundets begynnelse. Det var några som av kärlek till musiken och känsla för hembygdens arv fattat beslut att bilda Södermanlands spelmansförbund. Vid minnet av de gången 10 åren ville tal. bringa ett varmt tack till dem som oegennyttigt och självförglömande arbetat och genom musikens toner spritt sol och glädje i mångens hjärta. Han manade även att med tillförsikt se framtiden an och hoppades att förbundet skulle ha fortsatta framgångar. Vi ha också förmånen, sade tal., att i dag få samlas i en av Södermanlands fagreste bygder och i närvaro av vår egen hertig, vilken alltid haft förståelse för det arv av musikaliska tillgångar vi ha. Därmed förklarade landshövdingen stämman öppnad.

Hr Hultström framförde ett tack till prins Wilhelm för att förbundet hade fått förlägga sin spelmansstämma till det vackra Stenhammar.

Hr Hultström överlämnade även till prinsen förbundets guldmarke. Även prof. Sven Kjellström och red. Ernst Granhammar fingo mottaga guldmärket.

Sedan Flens sångargille utfört ett par sånger började uppspejningen av gamla låtar. Början gjorde ålderspresidenten, 84-åriga A. Blomkvist från Gnesta. Han liksom de övriga uppträdande, applåderades hjärtligt.

Musiken speglar folksjelen...

Prins Wilhelm om hembygdsrörelsens uppgifter.

Högtidstalet vid stämman hölls av prins Wilhelm, som talade om hembygdsrörelsen.

Med uppriktig glädje hälsar jag Södermanlands spelmansförbund i dag välkommet till Stenhammar. Förbundet

Sörmlandshertigen.

vinna nya gynnare — kanske även utöware. Detta är ett glädjande tecken då vi inom Sörmland har en så rikhaltig och värdefull samling gånglåtår och danser från förgångnen tid, som tydas ha alla förutsättningar att bli även en modern generations egendom.

Musiken speglar folksjelen i alla dess skiftningar från svärmod och melankoli till uppsluppen glädje och en viss högtidlig festivitas. Den har sedan urminnes tider utgjort ett enande, eggande och sammanhållande element både i helg och säcken, i vardagens arbete och festens snabbt förflyktigade glam. Den binder ihop och stärker gemensamhetskänslan, den stryker över förtretligheter och har en underbar förmåga att göra sinnet lättare. Den blir till tröst och uppbyggelse i tider av provning och nöd och den kan bli till ett uttryck för det bästa och renaste som rör sig i ett människohjärta. Rätt tolkad och återgiven kan musiken lyfta oss utöver oss själva och föra oss till gränserna av det översinnligas värld. Desto större skäl att omhulda den och att på allt sätt uppmuntra dess utöware. Med goda gåvor, som de hämta ur sina instrument, komma de till oss för att göra även oss delaktiga av sin konstns innersta väsen. Vi skola vara dem tacksamma härför och öppna våra dörrar och hjärtan och lyssna till vad de ha att säga. Jag hoppas att den nu pågående stämman på Stenhammar skall bidra till att än ytterligare sprida och befästa förståelsen för god bygdemusik och till att göra våra egna såväl gamla som hemmagjorda låtar populära i ordets bästa mening.

I fortsättningen av sitt tal gav prinsen en skildring av Stenhammars slott och dess historia, till vilken del av talet vi återkomma i morgon. Han fortsatte:

Hembygdstanken är allmän egendom.

Dikt och musik har ofta trätt i hem-

att det ofta var välmenande fast föga kunniga dilettanter som togo sig rörelsen an och ledde in den i allt för trångspår. Det blev något instängt, pjunkit och känslöbetonat över alltsammans, som hotade att kväva allt det myckna goda som fanns därbakom — en samlarmani för samlandets egen skull, ett ängsligt pysslande med den egna socknens små märkvärdigheter, ett egennyttigt värnande av lokala särdrag, mål och seder. Härtill kom en ej i ringa grad av falsk romantik, som idealiserar det förflutna på det närvarandes bekostnad. Man överdrev helt enkelt och sökte med konstlade medel väcka sådant gammalt till liv, som i och för sig saknade egen livskraft och betingelse att omplanteras i ny jordmån.

Friska vindar i hembygdsrörelsen.

Lyckligtvis insågo hembygdsrörelsens målsmän själva ganska snart att de voro inne på fel väg. Friskare vindar började småningom blåsa, man öppnade museidörrarna på vid gavel o. trädde ut i Guds fria natur där det inte dröjde länge förrän man vann en fruktbar kontakt med befolkningen själv. Och så spred sig rörelsen som en brand över hela landet för att så småningom antaga de allmännyttiga former vi nästan varje sommarsöndag bevittnar på landsbygden. Den blev positiv och livsbejakande i stället för negativt kuriositetsbetonat. Den blev en appell utöver partistrider och dagens diskussionsfrågor till menige man att slå vakt om det, som bör ligga varje svensk närmast om hjärtat: hemmet och bygden där han fötts, fostrats och fullgör sin insats till det allmännas bästa.

Hembygdsrörelsens mål bör i första hand vara att skapa ett fast band mellan det värdefulla i traditionalism och vår tids snabba evolution. Minnets och traditioners upprätthållande är avhängigt av deras anknytningsförmåga till en levande verklighet och av deras nödvändighet för sammanhanget i ett folks utveckling. Det är meningslöst att stirra sig blind på det förgångna med mindre detta öppnar nya perspektiv för framtiden, ty vi måste komma ihåg, att vi själva endast äro länkar mellan fornt och nytt, mellan det som varit och det som komma skall. En mansålder är såsom en droppe i framåtskridandets breda älv, men funnes inte dropparna skulle vattnet likafullt upphöra att rinna. Vår uppgift är att föra allt livsdugligt vidare, att bygga på nytt på gammal trygg och hållbar grund, icke att låta grunden stå där obegagnad som en onyttig märkvärdighet den man inte näns använda av missriktade pietetsskäl. För den skull må vi inte glömma vilken utomordentlig hjälp vi kunna få i vår gärning genom att vidga våra kunskaper om flydda generationers livsföring, bruk och tänkesätt. Ju mer vi veta om dessa ting dess lättare blir det att hålla rak kurs även i fortsättningen. Utvecklingen tar visserligen stundom jättesprång, vilka ytligt sett kunna förefalla som oförståeliga, men som likväl inte

Av

Vän

Den drabbat ken på gonen i pol ut ländska PH-AJ och 5 r lämnad Hambu råkade motorfe da tillb ningen t och fat grafiste engelsk lågorna, nom en des räde skinen. svenska nalmuse Margare fen för nar Car Hellströ fru Chr konsul i obetydli gerares för dr miniatyr musei ri Morgans lat med

Den av tuser mängd s farit ut maskine kan, som sin drab väckt st det.

Maski des av

Sön

National

Flygpara

Nationa försiggick Trupparat mest imp år. Den en stor u der vilker en fjärde ka i luf över stads Vänster monstrati lion män Demonstr lynta och

kel Altbergs i klagomål mot debeck i Nyköping. Eftersom husrannsakan av J. O. Efter det återropade experterutlåtanden av J. O. funnit da någon hans Altberg klaga Wideberck mot ut om husrannbostad i Stockhans eventuella sebre till broberg i Härnöanden i novemighet Arphus i

Ärd till ort.

Nyköping, Trosa.

en var rådande många nykönade tillfället sort, dit ångan tur. Inalles som stego om-öndagsmorgo- glig sjötur. Av al vid Tobaks- segeltävlin- flertalet fort- iolen strålade och sjön låg svagt krusad. på Landsort sen ändå ge- film. Gamle d där i täten le om var det i land. Han onerad sedan ch rörlig som

endast nykö- pro på utfärd ödertälje kom rån Trosa var

sök blev inte i tre timmar, eskåda ön och resan erbjödo elbåtarna en

En döda- olycka.

of i närheten en.

personer från open återvände en plats i Hol- seftermiddagen rmhout. Olyc- k att köra för- yckan dödades nd chauffören, dades.

En något

ossen Bertil dags föll ned s tak vid Nor- Nyköping och g något bätt- Wahren vid är nu stund- och om inga a torde han

Södermanlands spelmansförbunds ju- bileumsstämma vid Stenhammar på söndagen, gynnad av det mest idealiska och strålade väder, blev en verklig succés med publikrekord.

I den vackra Holmängen invid Stenhammar, kringfluten av vatten, voro festanordningarna smakfullt ordnade av Stenhammars gårdsfolk under förvaltare Ungers ledning. Där hade också högtalareaggregat anordnats av hr Gösta Andersson, Flen.

Stora människomassor började redan på förmiddagen anlända från länets olika delar, samt även från närgrän- sande län, till festplatsen, så att be- sökarnas antal säkerligen kunde upp- skattas till närmare 7,000.

Förbundets ordförande, hr Ivar Hultström, välkomnade först med några varmhjärtade ord deltagarna, varvid han särskilt vände sig till prins Wilhelm, landshövding Sederholm, professor Kjellström m. fl. Så följde sång av Flens sångargille under köp- man Alex Hammarins ledning. Därpå höll landshövdingen ett tal, vari han erinrade om att denna spelmansstäm- ma var en jubileumsstämma. 10 år hade nämligen förflutit sedan förbun- dets begynnelse. Det var några som av kärlek till musiken och känsla för hembygdens arv fattat beslut att bilda Södermanlands spelmansförbund. Vid minnet av de gången 10 åren ville tal. bringa ett varmt tack till dem som oegennyttigt och självförglömmande arbetat och genom musikens toner spritt sol och glädje i mångens hjärta. Han manade även att med tillförsikt se framtiden an och hoppades att för- bundet skulle ha fortsatta framgångar. Vi ha också förmånen, sade tal., att i dag få samlas i en av Södermanlands fagrade bygder och i närvaro av vår egen hertig, vilken alltid haft förstå- else för det arv av musikaliska till- gångar vi ha. Därmed förklarade landshövdingen stämman öppnad.

Hr Hultström framförde ett tack till prins Wilhelm för att förbundet hade fått förlägga sin spelmansstämma till det vackra Stenhammar.

Hr Hultström överlämnade även till prinsen förbundets guldmärke. Även prof. Sven Kjellström och red. Ernst Granhammar fingo mottaga guld- märket.

Sedan Flens sångargille utfört ett par sånger började uppspelningen av gamla låtar. Början gjorde ålderspre- sidenten, 84-åriga A. Blomkvist från Gnesta. Han liksom de övriga upp- trädande, applåderades hjärtligt.

Musiken speglar folksjälens...

Prins Wilhelm om hembygdsvärel- sens uppgifter.

Högtidstalet vid stämman hölls av prins Wilhelm, som talade om hem- bygdsvärelsen.

Med uppriktig glädje hälsar jag Sö- dermanlands spelmansförbund i dag välkommet till Stenhammar. Förbun- det kan redan nu blicka tillbaka på en tioårig verksamhet, fylld av gagnelse- rikt arbete, där det gällt att väcka till liv kärleken och förståelsen för äkta folkmusik inom landskapet samt att med råd och dåd bispringa och upp- muntra spelmännen att hugfästa ett värdefullt kulturarv inom tonkonstens område. Sex större stämmor ha hål- lits på skilda platser inom länet, och att de varit vällyckade framgår icke minst av det förhållandet att man be- räknar att cirka 25,000 människor sammanlagt åhört desamma. Härav kan man draga den slutsatsen, att så- väl äldre som nyare folkmusik upp- skattas av den stora allmänheten där den för varje år tycks befästas och

Sörmlandshertigen.

vinna nya gynnare — kanske även ut- övare. Detta är ett glädjande tecken då vi inom Sörmland har en så rikhal- tig och värdefull samling gånglåt- ar och danser från förgången tid, som sy- nas ha alla förutsättningar att bli även en modern generations egendom.

Musiken speglar folksjälens i alla dess skiftningar från svärmod och mel- lankoli till uppsluppen glädje och en viss högtidlig festivitas. Den har sed- an urminnes tider utgjort ett enande, eggande och sammanhållande element både i helg och säcken, i vardagens ar- bete och festens snabbt förflyktigade glam. Den binder ihop och stärker gemensamhetskänslan, den stryker över förtretligheter och har en under- bar förmåga att göra sinnet lättare. Den blir till tröst och uppbyggelse i tider av prövning och nöd och den kan bli till ett uttryck för det bästa och renaste som rör sig i ett människo- hjärta. Rätt tolkad och återgiven kan musiken lyfta oss utöver oss själva och föra oss till gränserna av det över- sinnligas värld. Desto större skäl att omhulda den och att på allt sätt upp- muntra dess utövare. Med goda gåvor, som de hämta ur sina instrument, kom- ma de till oss för att göra även oss delaktiga av sin konstns innersta vä- sen. Vi skola vara dem tacksamma härför och öppna våra dörrar och hjärtan och lyssna till vad de ha att säga. Jag hoppas att den nu pågåen- de stämman på Stenhammar skall bi- draga till att än ytterligare sprida och befästa förståelsen för god bygdemu- sik och till att göra våra egna såväl gamla som hemmagjorda låtar popu- lära i ordets bästa mening.

I fortsättningen av sitt tal gav prin- sen en skildring av Stenhammars slott och dess historia, till vilken del av ta- let vi återkomma i mongon. Han fort- satte:

Hembygdstanken är allmän egen- dom.

Dikt och musik har ofta trätt i hem- bygdens tjänst, och då kan det kanske vara på sin plats att vid en stämman som denna även ägna hem- bygdsrörelsen några ord, sade han in- ledningsvis.

Hembygdstanken, sådan den först framträdde var ett ganska snävt be- gränsat begrepp — ett typiskt barn av sin tid, som tog sikte mer på lokal ku- riosa än på vidare, allmänmännligare synpunkter. Den blev några få initie- rades hobby i stället för allmän egen- dom. Den blev trånga och mörka byg- demuseer proppfulla med föremål, som för lekmanen aldrig fingo det liv, varför utan ett nummer i en katalog inte blir annat än en död kuriositet. Saken blev knappast bättre därigenom

att det ofta var välmenande fast f- kunniga dilettanter som togo sig rö- sen an och ledde in den i allt för t- ga spår. Det blev något instä- pjunkit och känslöbetonat över s- sammans, som hotade att kväva det myckna goda som fanns därbal — en samlarmani för samlandets e- skull, ett ängsligt pysslande med egna socknens små märkvärdighe- ett egennyttigt värnande av lol särdrag, mål och seder. Härtill l- en ej i ringa grad av falsk roman som idealiserar det förflutna på närvarandes bekostnad. Man över- helt enkelt och sökte med konstl medel väcka sådant gammalt till som i och för sig saknade egen l- kraft och betingelse att omplantera ny jordmån.

Friska vindar i hembygdsvärelsen

Lyckligtvis insågo hembygdsvä- relsens målsmän själva ganska snart de voro inne på fel väg. Friskare dar började småningom blåsa, r- öppnade museidörrarna på vid g- o. trädde ut i Guds fria natur där inte dröjde länge förrän man vann fruktbärande kontakt med befolkning- själv. Och så spred sig rörelsen i en brand över hela landet för att småningom antaga de allmännytt former vi nästan varje sommarsön bevitnar på landsbygden. Den l- positiv och livsbejakande i stället negativt kuriositetsbetonat. Den l- en appell utöver partistrider och gens diskussionsfrågor till menige r- att slå vakt om det, som bör li- varje svensk närmast om hjärtat: h- met och bygden där han fötts, fost- och fullgör sin insats till det allm- nas bästa.

Hembygdsvärelsens mål bör i för- hand vara att skapa ett fast band n- lan det värdefulla i traditionalism- vår tids snabba evolution. Minn- och traditioners upprätthållande är- hängigt av deras anknytningsförm- till en levande verklighet och av de nödvändighet för sammanhanget i folks utveckling. Det är meningsl- att stirra sig blind på det förgång- med mindre detta öppnar nya persp- tiv för framtiden, ty vi måste kom- ihåg, att vi själva endast äro län- mellan fornt och nytt, mellan det s- varit och det som komma skall. mansålder är såsom en droppe i fre- åtskridandets breda älv, men fun- inte dropparna skulle vattnet likaf- upphöra att rinna. Vår uppgift är- föra allt livsdugligt vidare, att byg- på nytt på gammal trygg och håll- grund, icke att låta grunden stå- obegagnad som en onyttig märkvärd- het den man inte näns använda missriktade pietetsskäl. För den s- må vi inte glömma vilken utomorde- lig hjälp vi kunna få i vår gärning- nom att vidga våra kunskaper- flydda generationers livsföring, b- och tänkesätt. Ju mer vi veta om de- ting dess lättare blir det att hålla- kurs även i fortsättningen. Utve- lingen tar visserligen stundom jä- språng, vilka ytligt sett kunna fö- falla nyckfulla men som likväl i- rubbar den lagbundna kontinuitete- stort. Hembygdsvärelsen, rätt brul- och rätt tillämpad, har just härvid- en viktig uppgift att fylla — i- nämligen, att utjämna sprången- att knyta ihop generation vid gene- tion i en enda hållbar kedja. Sålu- bör den kunna anammas av alla u- undantag och bli till en värdefull f- tor i vår utvecklings historia.

Vi få ej isolera oss.

Alldeles som konst kommer av k- na så måste också all värdesättn- ytterst bottna i kunskap. Men kuns- pen om det framfarna får, när det g-

(Forts. å 4:e sid.)